

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Doelstelling

Er is ruimte voor vrijetijdsbesteding, zowel door inwoners als recreanten.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Er is een goede culturele infrastructuur met verschillende musea en bibliotheken en evenementen. Voor de leefbaarheid van de dorpen is het bestaan van verenigingen essentieel. Sportbeoefening en vrijetijdsbesteding in verenigingsverband zijn daarom wezenlijke onderdelen van gemeentelijk beleid. Het accent ligt op gezondheid, sociale cohesie en participatie.

Kaderstellende documenten

Romte foar Taal 2021-2025

Beleidsnotitie "Cultuur Promotie wordt Cultuur Evenementen"

Beleidsnotitie Cultuureducatie 2023-2026

Bibliotheekbeleid 2023-2026

Afsprakenkader Sport 2022-2026

Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Nota Kansen Benutten 2016-2020

Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland 2022-2030

Bomenbeleidsplan 2020

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Erfgoedverordening

Reguliere werkzaamheden

- Stimuleren en faciliteren culturele initiatieven
- In stand houden cultureel erfgoed
- Stimuleer dat ynwenners en meiwurkers it Frysk sprekke en brûke
- Zorgen voor kwalitatief goede sportaccommodaties
- Accounthouderschap toeristische sector
- Regionale afstemming recreatie en toerisme
- Onderhoud groene buitengebied
- Extensief beheer bermen buiten de bebouwde kom (biodiversiteit)
- Terugplaatsen nieuwe bomen bij noodzakelijke bomenkap
- Periodieke inspectie speeltuinen
- Onderhouden gemeentelijke sportvelden

Thema Cultuur

Wat willen we bereiken?

Het cultureel klimaat draagt bij aan de leefbaarheid van Opsterland

Wat gaan we daarvoor doen?

De gemeenteraad stelt in 2025 een nieuw cultuureducatiebeleid vast

Omschrijving (toelichting)

Wij stellen in 2025 een nieuw cultuureducatiebeleid op en leggen dit voor aan de gemeenteraad.

De gemeenteraad stelt in 2025 een nieuw Fries taalbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

Wij stellen een nieuw Fries taalbeleid op in 2025 en leggen dit voor aan de gemeenteraad. Daarin wordt de Bestjoersôfspraak Fryske taal en kultuer 2024-2028 uitgewerkt.

De gemeenteraad stelt in 2025 nieuw museumbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

We stellen in 2025 een nieuw museumbeleid op en leggen dit voor aan de gemeenteraad. Daarin gaat het onder andere over de mogelijkheden om musea in Opsterland toekomstbestendig te maken in relatie tot de overige musea in regio Zuidoost Fryslân.

We geven invulling aan de wet zorgplicht bibliotheken

Omschrijving (toelichting)

In 2025 bereiden wij ons voor op het uitvoeren van de wettelijke taak van het hebben van een volwaardige bibliotheek.

Wij stimuleren de samenwerking tussen de bibliotheken en maatschappelijke organisaties

Omschrijving (toelichting)

De bibliotheek heeft een belangrijke positie in de samenwerking met andere maatschappelijke organisaties. Het doel is dat de bibliotheek zich hierin positioneert.

Thema Recreatie en Toerisme

Inleiding

Opsterland is een aantrekkelijke groene gemeente waar het goed toeven is. Toerisme en recreatie zijn belangrijke instrumenten die de leefbaarheid bevorderen en de lokale economie stimuleren. Binnen de regio Zuidoost Fryslân werken we programmatisch samen aan "Het Andere Friesland". We zetten in op meer kwaliteit. We benutten onze toeristische mogelijkheden zo veel mogelijk. We werken samen met de horeca en andere ondernemers in deze sector.

Wat willen we bereiken?

De kwaliteit van toeristische voorzieningen is (verder) ontwikkeld en verbeterd

Wat gaan we daarvoor doen?

De faciliteiten voor toeristen en recreanten zijn in 2025 meetbaar verbeterd

Omschrijving (toelichting)

1. We verbeteren de fiets-, ruiters-, en MTB-netwerken in regionaal verband.
2. De opbrengsten uit de toeristenbelasting zetten we in voor (verdere) ontwikkeling van toeristische voorzieningen en activiteiten.
3. De Turfroute als toeristisch blauw lint door de regio: we verbeteren faciliteiten aan de wal in regionaal verband.
4. We zetten in op promotie, informatievoorziening en gastheerschap op regionaal niveau vanuit 'Het Andere Friesland'.

Thema Openbaar groen

Inleiding

We onderhouden de openbare ruimte op de manier die past bij de andere thema's uit dit programma: uitnodigend voor inwoners en toeristen. Ook dragen we met het onderhoud bij aan duurzaamheid. We vergroten de biodiversiteit, bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan bloeiende bloemen. Ook zorgen we voor herplant van bomen.

Wat willen we bereiken?

We investeren in de Mienskip en in vertrouwen in de gemeentelijke overheid

Wat gaan we daarvoor doen?

We begeleiden initiatieven vanuit de samenleving

Omschrijving (toelichting)

Inwoners en organisaties kunnen via het 'initiatievenformulier' een aanvraag indienen voor verbetering van de leefbaarheid of openbare ruimte. Levensvatbare ideeën ondersteunen wij. Die initiatieven gaan we begeleiden.

Thema Sport

Wat willen we bereiken?

Wij hebben goede sportaccommodaties. Sporten is bereikbaar voor iedereen

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2025 hebben wij de benodigde en gewenste investeringen in buitensportaccommodaties tot en met 2040 in beeld gebracht

Omschrijving (toelichting)

De status van alle gemeentelijke buitensportvelden wordt in beeld gebracht, waardoor de kosten voor onderhoud en renovatie duidelijk zijn. Dit geldt voor zowel natuur- als kunstgrasvelden. Ook zijn de wensen van sportverenigingen in beeld gebracht.

In 2025 is 75% van de sportaanbieders actief met sociaal veilige sport en positief sportklimaat

Omschrijving (toelichting)

In het Lokaal Sportakkoord 2.0 wordt deze actie benoemd. Sportverenigingen ondernemen acties op minimaal een vertrouwenscontactpersoon per dorp, een actief beleid rond veilig sportklimaat en/of het gratis verstrekken van Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG).

In 2025 laten we minstens 120 volwassenen met een laag inkomen en minstens 150 kinderen structureel sporten

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het Volwassenenfonds en het Jeugdfonds Sport & Cultuur worden contributies/abonnementen en benodigde sportattributen gefinancierd.

In 2025 organiseren wij valpreventieve beweeginterventies

Omschrijving (toelichting)

We organiseren samen met buurtsportcoaches, fysiotherapeuten en huisartsen de valpreventieve beweeginterventies. Het doel hiervan is dat ouderen sterker worden en steviger op hun benen komen

te staan. Hierdoor wordt het risico op vallen verkleind, waardoor het aantal ouderen dat hierdoor gebruik dient te maken van zorg vermindert. We willen dat minimaal 100 ouderen van 65+ deelnemen, die een verhoogd risico hebben op vallen.

We monitoren het sportgedrag van onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het lokaal sportakkoord, willen we inzicht in hoeveel inwoners van Opsterland bewegen of sporten. We hebben zicht op de bij het NOC*NSF aangesloten sportleden en via buurtsportcoaches alle sportende kinderen van groep 3 tot en met 8. Er is een groep waarvan we niet weten of ze sporten, dit willen we inzichtelijk hebben. Het doel hiervan is om op basis van de verkregen data interventies op te zetten, waarmee wij meer inwoners kunnen laten sporten en bewegen.

We realiseren in 2024 en 2025 de vernieuwing en uitbreiding van sportcentrum Kortezwaag in Gorredijk

Omschrijving (toelichting)

In Gorredijk werken we aan de toekomst van sportcentrum Kortezwaag. Samen met de exploitant en andere stakeholders zorgen we dat er in 2024/2025 een verbouwd en uitgebreid sportcentrum staat.

Wij onderzoeken in 2025 hoe wij gymnastiek- en turnverenigingen kunnen ondersteunen in hun bestaan om peuter- en kleutergymnastiek te behouden

Omschrijving (toelichting)

Wij onderzoeken in 2025 hoe wij gymnastiek- en turnverenigingen kunnen ondersteunen in hun bestaan om peuter- en kleutergymnastiek te behouden. Het doel is om in elk dorp peuter- en kleutergymnastiek te stimuleren.

Wij stimuleren de begeleiding in de kinderopvang en het peuteronderwijs om kinderen zoveel mogelijk te laten bewegen

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen samen met buurtsportcoaches een pakket om kinderen in kinderopvang en peuteronderwijs te stimuleren tot bewegen. Het doel is om jonge kinderen actief te betrekken bij beweging, wat hun gezonde ontwikkeling en welzijn bevordert.

Beleidsindicatoren

		Opsterland			Nederland		
		2016	2020	2022	2016	2020	2022
Niet sporters	% Niet sporters	50,9%	53,3%	52,5	48,7%	49,3%	46,4

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Deze tabel wordt elke vier jaar geactualiseerd.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van de reserves voor programma 5 meegenomen.

Exploitatie	Real. 2023	Begr. 2024 (incl wijz.)	Begr. 2025	MJB 2026	MJB 2027	MJB 2028
x € 1.000						
Lasten	7.412	7.857	6.422	6.867	6.581	6.480
Baten	1.106	1.443	635	625	625	625
Saldo voor bestemming	-6.306	-6.414	-5.786	-6.242	-5.955	-5.855
Mutaties reserves						
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	433	461	177	177	177	177
Saldo na bestemming	-5.873	-5.953	-5.609	-6.065	-5.778	-5.678

Specificatie per taakveld

x € 1.000	Begr. 2024 (incl wijz.)	Begr. 2025	Mut B24<->B25
Lasten			
5.1 Sportbeleid en activering	697	512	-185
5.2 Sportaccommodaties	1.613	1.081	-533
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	414	366	-48
5.4 Musea	454	80	-374
5.5 Cultureel erfgoed	58	63	5
5.6 Media	777	797	19
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recr.	3.844	3.522	-322
Totaal Lasten	7.857	6.422	-1.436
Baten			
5.1 Sportbeleid en activering	537	353	-184
5.2 Sportaccommodaties	132	125	-7
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	49	-	-49
5.4 Musea	355	6	-349
5.5 Cultureel erfgoed	2	2	-
5.6 Media	30	30	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recr.	339	119	-220
Totaal Baten	1.443	635	-808
Saldo voor bestemming	-6.414	-5.786	628
Stortingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	461	177	-284
Totaal mutaties reserves	461	177	-284
Saldo na bestemming	-5.953	-5.609	344

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2025 € 344.000 voordeliger dan in 2024.

Lasten:

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering: de lasten zijn in 2025 € 184.000 gedaald.

In 2024 waren eenmalige kosten begroot voor:

- Een specifieke uitkering Meerkosten Energie van Openbare Zwembaden (€ 87.000). De baten geven een tegengesteld effect.
- Een specifieke uitkering Noodfonds Energie Amateur Sportverenigingen (€ 62.000). De baten geven een tegengesteld effect.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties: de lasten zijn in 2025 € 533.000 gedaald.

In 2024 waren eenmalige kosten begroot voor:

- De subsidieregeling Tegemoetkoming Energiekosten Maatschappelijke Organisaties (€ 219.000, VJR 2024).
- Een eenmalige compensatie van € 211.000 voor het tekort in de exploitatiekosten voor sport- en recreatiecentrum Kortezwaag van het publieke deel over de jaren 2021 tot en met 2023 (raadsbesluit mei 2024).
- Een bijdrage aan V.V. De Sweach (€ 60.000, raadsbesluit december 2023).

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie: de lasten zijn in 2025 € 48.000 gedaald.

- Het taakveld bevat geen mutaties groter dan € 50.000.

Taakveld 5.4 Musea: de lasten zijn in 2025 € 374.000 gedaald.

- In 2024 waren kosten begroot voor de regiodeal ZO Friesland (€ 349.000, VJR 2024). De baten geven een tegengesteld effect.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed: de lasten zijn in 2025 € 5.000 gestegen.

- Het taakveld bevat geen mutaties groter dan € 50.000.

Taakveld 5.6 Media (Bibliotheken): de lasten zijn in 2025 € 19.000 gestegen.

- Het taakveld bevat geen mutaties groter dan € 50.000.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie: de lasten zijn in 2025 € 322.000 gedaald.

- In 2024 waren kosten begroot voor de regiodeal ZO Friesland (€ 220.000, VJR 2024). De baten geven een tegengesteld effect.
- De afschrijvingskosten in 2025 zijn gedaald met € 52.000 doordat investeringen volledig zijn afgeschreven.

Baten:

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering: de baten zijn in 2025 € 184.000 gedaald.

- Een specifieke uitkering Meerkosten Energie van Openbare Zwembaden (€ 87.000).
- Een specifieke uitkering Noodfonds Energie Amateur Sportverenigingen (€ 62.000).

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties: de baten zijn in 2025 € 7.000 gedaald.

- Het taakveld bevat geen mutaties groter dan € 50.000.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie: de baten zijn in 2025 € 49.000 gedaald.

- Het taakveld bevat geen mutaties groter dan € 50.000.

Taakveld 5.4 Musea: de baten zijn in 2025 € 349.000 gedaald.

- In 2024 waren baten begroot voor de regiodeal ZO Friesland (€ 349.000, VJR 2024).

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie: de baten zijn in 2025 € 220.000 gedaald.

- In 2024 waren baten begroot voor de regiodeal ZO Friesland (€ 220.000, VJR 2024).

Reserves:

De kosten voor recreatie en toerisme worden onttrokken uit de reserve Recreatie en toerisme (€ 177.000).